

EUROPEJSKI
TRYBUNAŁ
OBRACHUNKOWY

PL

Przemówienie

10 listopada 2020 r.

Przemówienie Klause-Heinera Lehnego, Prezesa Europejskiego Trybunału Obrachunkowego

Prezentacja sprawozdania rocznego Europejskiego Trybunału Obrachunkowego
za 2019 r.

przed Komisją Kontroli Budżetowej Parlamentu Europejskiego

10 listopada 2020 r.

W przypadku rozbieżności tekstem właściwym
jest ogłoszony tekst przemówienia.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Szanowna Pani Przewodnicząca!

Szanowni sprawozdawcy i kontrsprawozdawcy w procedurze udzielania absolutorium!

Szanowne Panie Posłanki, szanowni Panowie Posłowie!

Szanowny Panie Komisarzu!

Szanowni przedstawiciele prezydencji Rady!

Szanowni Państwo!

Mam przyjemność uczestniczyć w dzisiejszym posiedzeniu Komisji wspólnie z innym członkiem Trybunału, Tonym Murphym, którego mieli już Państwo okazję poznać, ale który po raz pierwszy towarzyszy mi w charakterze członka odpowiedzialnego za sprawozdanie roczne.

W mijającym roku musieliśmy zmierzyć się z **bezprecedensowymi wyzwaniami**. Jak zawsze w historii Unii Europejskiej, **wielki kryzys** doprowadził do **wielkich postępów** i innowacji, które wydawały nam się niemożliwe jeszcze kilka miesięcy wcześniej.

W związku z tym, choć dzisiaj prezentuję przed Państwem sprawozdanie roczne Trybunału Obrachunkowego za rok 2019, nasza uwaga koncentruje się na istotnych decyzjach i porozumieniach dotyczących wieloletnich ram finansowych i instrumentu Next Generation EU, które wpłyną na kształt wydatków unijnych i zarządzanie finansami UE **przez kolejne siedem lat**.

Europejski Trybunał Obrachunkowy jako zewnętrzny kontroler UE podjął wszelkie możliwe kroki, by **nieprzerwanie i skutecznie sprawować funkcje kontroli publicznej** w UE pomimo wybuchu pandemii COVID-19.

Co ustalił Trybunał w swoim sprawozdaniu rocznym?

W odniesieniu do wydatków Trybunał szacuje, że ogólny poziom błęd pozostał **zasadniczo niezmienny** – z 2,6% w 2018 r. wzrósł do **2,7%** w 2019 r. Za tą ogólną wartością kryją się oczywiście istotne różnice między poszczególnymi obszarami polityki.

W dziale „**Konkurencyjność**” poziom błęd oszacowany przez Trybunał wzrósł (do 4%), co w dużej mierze wynikało z kosztów niekwalifikowalnych. Jednym z możliwych rozwiązań byłoby z pewnością dalsze

uproszczenie złożonych zasad dotyczących kosztów osobowych, na co Trybunał zwraca uwagę od wielu lat. Ponadto Trybunał dokonał przeglądu audytów przeprowadzonych zarówno przez Komisję, jak i audytorów zewnętrznych działających w jej imieniu i stwierdził, że są one jedynie częściowo wiarygodne. Nadal możliwe są zatem postępy w tym zakresie.

W dziale „**Zasoby naturalne**” Trybunał odnotował usprawnienia, dzięki którym szacowany poziom błędu obniżył się do 1,9%. Na tej podstawie i po uwzględnieniu innych dowodów uzyskanych za pośrednictwem systemu kontroli Trybunał stwierdził, że poziom błędu w tym obszarze wydatków jest zbliżony do progu istotności. To **dobra wiadomość**, zwłaszcza w odniesieniu do płatności bezpośrednich wypłacanych w dużej mierze w oparciu o zadeklarowaną przez rolników powierzchnię gruntów rolnych. Poziom błędu w przypadku tych płatności – stanowiących 70%, a więc zdecydowaną większość wydatków w tym dziale – sytuuje się **dużo poniżej** progu istotności. W obszarach takich jak rozwój obszarów wiejskich, środki rynkowe, rybołówstwo i działania w dziedzinie klimatu, na które przypada pozostałe 30% wydatków w tym dziale, występuje jednak istotny poziom błędu. Jeśli chodzi o rolę krajowych **jednostek certyfikujących**, którą zwiększono począwszy od 2015 r., po przeprowadzeniu kontroli sprawdzającej niektórych audytów zrealizowanych przez te jednostki Trybunał stwierdził, że konieczne jest wprowadzenie szeregu usprawnień, co pokrywa się z wnioskami z oceny dotyczącej tych audytów przeprowadzonej przez Komisję.

W dziale „**Administracja**” Trybunał nie stwierdził w tym roku istotnego poziomu błędu, podobnie jak w dwóch poprzednich latach.

W dziale „**Spójność**”, w przypadku którego **krajowe instytucje audytowe** odgrywają kluczową rolę w ramach kontroli i uzyskiwania pewności, Trybunał dokonał przeglądu prac 18 instytucji i wciąż wykrywa błędy, których nie udało się wykryć tym instytucjom. Trybunał oszacował, że poziom błędu w tym dziale wynosi **4,4%**, po uwzględnieniu korekt dokonanych przez władze państw członkowskich. Jest zatem niższy niż w zeszłym roku, ale wciąż przekracza próg istotności. Błędy niewykryte przez instytucje audytowe i inne niedociągnięcia dotyczące poziomów błędu rezydualnego podanych przez dwie odpowiedzialne dyrekcje generalne Komisji, DG ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej oraz DG ds. Zatrudnienia (które kwotę obarczoną ryzykiem w momencie dokonywania płatności określiły odpowiednio na 3,1% i 2,2%) miały wpływ na poziomy błędu oszacowane przez **Komisję**. W związku z tym Trybunał uznaje te poziomy błędu za **niedoszacowane**. Jeśli organy krajowe i Komisja zdołałyby usunąć te trudności w nadchodzących latach, Trybunał mógłby **w większym stopniu polegać** na pracach instytucji audytowych w państwach członkowskich i na wynikach tych prac, a nawet **poświadczać** przeprowadzoną przez te instytucje ocenę.

Obecny stan rzeczy na to jednak nie pozwala. Jestem świadom, że Komisja jest bardzo zdeterminowana, by osiągnąć ten cel, ale do tego konieczne jest podjęcie znacznych wysiłków na wszystkich szczeblach.

Dlaczego tak duży nacisk kładę na dział „Spójność”?

Powód ku temu jest całkiem prosty – od kilku lat Trybunał wprowadza rozróżnienie między wydatkami, które uznaje za **obarczone wysokim ryzykiem błędu**, np. w dziale „Spójność”, i tymi, które uznaje za obarczone niskim ryzykiem. W wydatkach obarczonych wysokim ryzykiem występuje istotny poziom błędu szacowany na **4,9%** (w 2018 r. wyniósł on 4,5%).

Co zatem spowodowało ten wzrost w 2019 r.? Pomimo punktowych zmian na lepsze i gorsze nie zaszła żadna **zasadnicza** zmiana w poszczególnych obszarach polityki, a uchybienia w kontrolach *ex post* nie zostały wyeliminowane.

Zwiększył się natomiast do 53% **udział** wydatków obarczonych wysokim ryzykiem, w szczególności wydatków w dziale „Spójność”. Samo w sobie nie stanowi to problemu – wzrost wydatków w dziale „Spójność” jest pożądany i można się było go spodziewać. Nikogo nie należy za to winić. Oznacza to jednak, że istotny poziom błędu występuje w większej części populacji objętej kontrolą Trybunału – a zatem błąd ma charakter rozległy. Z tego względu w przypadku roku budżetowego 2019 Trybunał Obrachunkowy podjął decyzję o wydaniu w odniesieniu do wydatków **opinii negatywnej**, a nie, tak jak w poprzednich latach, opinii z zastrzeżeniem.

Opinii tej **nie** należy postrzegać jako zarzutu skierowanego wyłącznie pod adresem Komisji – w końcu to **władze państw członkowskich** zarządzają około 74% wydatków UE. Każdy podmiot w tym systemie ma rolę do odegrania, a nadmierne uproszczenia nic nie wnoszą do debaty.

Ponadto **nie** należy traktować tej opinii jako oznaki, że **zaprzepaszczono dotychczasowe osiągnięcia** w zarządzaniu po tym, jak przez trzy kolejne lata Trybunał wydawał opinię z zastrzeżeniem w odniesieniu do wydatków. W porównaniu z sytuacją sprzed dekady dokonano ogromnych postępów. **Nie można zatem mówić o zaprzepaszczeniu dotychczasowych osiągnięć**, chodzi raczej o **utrzymujące się w niektórych obszarach problemy systemowe**, które wymagają wyeliminowania. Konieczne są **jasne i proste przepisy** w przypadku wszystkich form finansowania UE, a także **skuteczne kontrole** pozwalające zweryfikować, jak wydatkowane są środki i czy osiągnięte zostały zakładane rezultaty.

Większe znaczenie niż ogólny wniosek lub przesłanie Trybunału mają realia w terenie i wnioski sformułowane przez Trybunał w odniesieniu do poszczególnych obszarów wydatków. Są one **bardzo**

zróżnicowane i zachęcam Państwa do przyjrzenia się bliżej tym obszarom w trakcie przygotowywania w nadchodzących tygodniach i miesiącach decyzji Parlamentu w sprawie udzielenia absolutorium.

Szanowna Pani Przewodnicząca! Szanowni Państwo!

Obecnie trwa ustalanie założeń na **kolejny okres finansowy**. Wydatki UE mają zostać niemal podwojone w nadchodzących latach – w tym konkretnym przypadku słowo „bezprecedensowy” jest jak najbardziej na miejscu. Mam w związku z tym do Państwa apel – **skorzystajmy z naszych dotychczasowych doświadczeń**, aby stworzyć najlepszy możliwy system na potrzeby wieloletnich ram finansowych i instrumentu Next Generation EU. UE nie może sobie pozwolić w tej sprawie na błędne decyzje.

Trybunał w związku z tym musi mieć możliwość **ochrony interesów finansowych UE** przed nieprawidłowościami i nadużyciami – wiem, że w Komisji Kontroli Budżetowej mamy w tym względzie wiernego sojusznika. W 2019 r. Trybunał przekazał do OLAF dziewięć przypadków podejrzeń popełnienia nadużycia wykrytych w toku swoich kontroli. Mam szczerą nadzieję, że będziemy w stanie nawiązać równie ścisłą współpracę z Prokuraturą Europejską, kiedy podejmie ona ostatecznie działalność, początkowo w 22 państwach. W Traktatach nałożono wymóg, by państwa członkowskie ustanowiły **wydajne i niezależne wymiary sprawiedliwości**, które będą stanowczo chronić interesy finansowe UE tak, jakby chodziło o interesy krajowe. Wiem, że dzięki staraniom tej Komisji udało się osiągnąć w zeszłym tygodniu istotne porozumienie polityczne między współprawodawcami, w którym uwzględniono szereg zaleceń sformułowanych wcześniej przez Trybunał w odnośnej opinii. Chciałbym w szczególności podziękować za te wysiłki współprawodawcy Petriemu Sarvamie.

Powinniśmy ponadto wyciągnąć wnioski z dotychczasowych doświadczeń i uruchomić nowy okres finansowy **najszybciej jak to możliwe**. Jest oczywiście bardzo ważne, by postępować zgodnie z zasadami. Należy jednak mieć na uwadze, że do końca 2019 r., który jest przedostatnim rokiem wykonania obecnego siedmioletniego budżetu, wypłacono jedynie 40% kwoty środków UE uzgodnionej na ten okres siedmioletni, przy czym w niektórych państwach członkowskich wykorzystano mniej niż jedną trzecią dostępnych środków. Tabelę podsumowującą te dane w podziale na poszczególne państwa znajdują Państwo w publikacji Trybunału pt. „Kontrola w skrócie”. Jak Państwo zatem widzą, **absorpcja środków UE** wciąż stanowi problem, niezależnie od celów lub wymogów ustanowionych na szczeblu politycznym. Kwestia ta przyczyniła się do dalszego wzrostu kwoty zobowiązań pozostających do spłaty, która na koniec 2019 r. wyniosła 298 mld euro. Problem ten należało będzie rozwiązać, podejmując odpowiednie działania, nie tylko w odniesieniu do obecnych, ale również następnych wieloletnich ram finansowych.

Szanowni Państwo, czas na podsumowanie.

W tych trudnych czasach na państwach członkowskich i Komisji Europejskiej spoczywa ogromna odpowiedzialność za solidne i wydajne zarządzanie środkami finansowymi UE. Sprawozdanie roczne Trybunału – które mam przyjemność omówić dzisiaj z Państwem – wskazuje, że **konieczne są dalsze wysiłki w tym kierunku**. Państwo natomiast, jako posłowie i posłanki do Parlamentu Europejskiego wybrani w wyborach bezpośrednich, ponoszą **wielką odpowiedzialność** za realizację tego zadania, sprawując kontrolę ustawodawczą i polityczną.

Dziękuję za uwagę.